

Rady osiedli działają na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806). Ustawa w art. 5. daje gminom prawo do powoływania na swoim terytorium jednostek samorządu pomocniczego (JSP).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r.
o samorządzie gminnym
(wyciąg)

Art. 5.

1. Gmina może tworzyć jednostki pomocnicze: sołectwa oraz dzielnice, osiedla i inne. Jednostką pomocniczą może być również położone na terenie gminy miasto.

2. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy, w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy.

3. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy.

Art. 18.

1. Do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

2. Do wyłącznej właściwości rady gminy należy:

1) uchwalanie statutu gminy,

(...)

7) ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki,

Taką jednostką może być sołectwo, dzielnica, osiedle lub inne położone na terenie gminy miasto. W praktyce na terenach wiejskich powstają sołectwa, a w miastach dzielnice i rady osiedli. Ustawa w bardzo ogólnikowy sposób określa zasady działania JSP, pozostawiając w tym względzie wolną rękę gminom. To gmina wyznacza jednostkom, poprzez uchwalenie statutu, zadania do spełnienia,

określa kompetencje i granice odpowiedzialności, zasady finansowania i pozyskiwania dodatkowych funduszy. To gmina wreszcie decyduje, czy na jej terenie JSP w ogóle mają działać i w jaki sposób mogą być powoływane. Ustawa określa dwie drogi tworzenia JSP – można je określić w sposób „odgórny” i „oddolny”. Obie możliwości są wykorzystywane przez polskie miasta. W wersji „odgórnej” to miasto decyduje o tym, że mają zaistnieć JSP, wyznacza ich granice, przeprowadza konsultacje z mieszkańcami, ogłasza wybory i powołuje rady osiedli. Siatka rad osiedli pokrywa wówczas całe miasto. W sposobie „oddolnym” inicjatywa powołania JSP należy do mieszkańców. To oni pewnego dnia postanawiają, że chcą zorganizować się w radę osiedla, wyznaczają granicę JSP, składają wniosek do rady miasta o powołanie jednostki – miasto pilnuje tylko kwestii formalnych i udziela zgody na utworzenie JSP. Ponieważ to mieszkańcy muszą chcieć JSP u siebie zdarza się, że sieć rad osiedli nie pokrywa całego terenu miasta

– do samorządności nie można przecież nikogo zmusić. Poznań wybrał drogę „oddolną” powoływania JSP (w Kaliszu zdecydowano się na sposób „odgórny”). Generalnie miasta w Polsce, w ramach których funkcjonują JSP, podzieliły się mniej więcej po połowie, jeśli chodzi o sposób tworzenia jednostek. W Poznaniu decyzje w sprawie tworzenia, łączenia, podziału, zmiany granic podejmuje Rada Miasta na wniosek mieszkańców lub organów osiedli.

Wyciąg ze statutu Miasta Poznania

Uchwała nr X/50/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Poznania oraz Uchwała nr LVIII/614/IV/2004 Rady Miasta Poznania z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie zmiany Statutu Miasta Poznania.

Jednostki pomocnicze miasta - osiedla

Art. 37.

1. Na terenie Miasta Rada tworzy z inicjatywy mieszkańców jednostki pomocnicze – osiedla.

2. Obszar osiedla winien być spójny pod względem terytorialnym i funkcjonalnym oraz – w miarę możliwości – historycznym.

3. Inicjatywa, o której mowa w ust. 1, winna uzyskać poparcie przynajmniej 10% pełnoletnich mieszkańców terenu przyszłego osiedla, posiadających czynne prawo wyborcze do organów osiedli.

4. Wniosek o utworzenie osiedla zawiera:

- nazwę osiedla,
- opis proponowanych granic osiedla,
- listę zawierającą dane adresowe, PESEL oraz podpisy osób, o których mowa w ust. 3.

5. Wniosek mieszkańców, spełniający wymogi, o których mowa w ust. 4, jest składany do Prezydenta, który dokonuje jego rejestracji w ciągu 14 dni od dnia złożenia, a następnie informuje o tym fakcie mieszkańców w formie ogłoszenia w prasie, w ciągu 30 dni po zarejestrowaniu wniosku.

6. Mieszkańcy mogą zgłaszać uwagi i propozycje dotyczące utworzenia osiedla w ciągu 30 dni od daty opublikowania ogłoszenia. Prezydent przekazuje te uwagi i propozycje właściwym komisjom Rady.

7. Wniosek o utworzenie osiedla, Rada rozstrzyga w ciągu 90 dni od jego ogłoszenia w prasie.

W Poznaniu jednostka pomocnicza to **OSIEDLE** funkcjonujące jako wspólnota samorządowa osób zamieszkałych na jego terenie. Osiedle jest zarządzane przez osiedlowe rady. Organem wykonawczym w osiedlu jest **zarząd osiedla** wybierany przez radę osiedla. Pierwsze osiedle - Osiedle Krzyżownicy - Smochowice - zostało utworzone w 1991 r. Aktualnie działa w Poznaniu 68 osiedli. Rada osiedla stanowi łącznik pomiędzy mieszkańcami poszczególnych dzielnic, a władzą na szczeblu miejskim.

Osiedla nie posiadają odrębnej od gminy osobowości prawnej, mogą działać tylko w ramach osobowości prawnej gminy na podstawie udzielonych przez organy gminy upoważnień.

Osiedla funkcjonują na podstawie uregulowań swojego statutu. Statut dla każdego osiedla uchwała Rada Miasta.

Wyciąg ze statutu Miasta Poznania

Uchwała nr X/50/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Poznania oraz Uchwała nr LVIII/614/IV/2004 Rady Miasta Poznania z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie zmiany Statutu Miasta Poznania.

Art. 38.

1. Organem uchwałodawczym osiedla jest rada osiedla, wybierana w powszechnych, bezpośrednich i tajnych wyborach.

2. Rada Miasta może postanowić, że organem uchwałodawczym osiedla jest ogólne zebranie mieszkańców.

3. Wybory rady osiedla są przeprowadzane według ordynacji wyborczej, przyjętej przez Radę odrębną uchwałą.

Art.39.

1. Statut osiedla uchwała Rada

na wniosek rady osiedla po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami.

2. Statut osiedla określa w szczególności:

1) nazwę i zasięg terytorialny osiedla,

2) strukturę organów osiedla,

3) zasady i tryb wyborów organów osiedla,

4) zasady i tryb odwoływania organów osiedla,

5) zasady i kompetencje organów osiedla,

6) zakres zadań przekazywanych osiedlom przez Miasto oraz sposób ich realizacji,

7) zakres i formy kontroli i nadzoru organów Miasta nad działalnością organów osiedla.

3. Rada osiedla nowo utworzonego w ciągu 6 miesięcy od daty jej pierwszego posiedzenia przedstawia za pośrednictwem Prezydenta Radzie do uchwalenia projekt statutu osiedla.

4. W przypadku nie przedstawienia Radzie projektu statutu osiedla w terminie, o którym mowa w ust. 3, rada osiedla ulega rozwiązaniu z mocy prawa.

5. Prezydent przedkłada Radzie projekt statutu osiedla po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami zainteresowanego osiedla, najpóźniej w ciągu 6 miesięcy po jego otrzymaniu.

Radni wybierani są bezpośrednio, z małych okręgów i mają być tymi, którzy zadbają o dobro swojej okolicy i jej mieszkańców. Rzeczywistość jest jednak taka, że na osiedlowych radnych mało kto głośuje, mało kto ich zna, a o zadaniach i uprawnieniach tego organu większość osób nigdy nie słyszała.

Jeśli chodzi o pozostałe kwestie związane z działalnością JSP (zakres obowiązków, nadzór, finansowanie) to ustawa ogranicza się do bardzo enigmatycznych stwierdzeń o przekazaniu tychże kompetencji gminom. W efekcie ile miast, tyle różnych rozwiązań dotyczących funkcjonowania JSP. Jednostki mogą mieć różne kompetencje: od ograniczenia

działań rady osiedla do opiniowania decyzji miasta po pewną decyzyjną autonomię.

Podstawowym celem Osiedla jest: współdziałanie z organami Miasta w realizacji zadań na terenie Osiedla, umożliwienie mieszkańcom Osiedla udziału w realizacji zadań Miasta związanych z Osiedlem, stworzenie mieszkańcom możliwości uczestniczenia w życiu wspólnoty dla zaspokojenia ich potrzeb, inicjowanie i organizowanie działań związanych z kulturą, sportem, rekreacją, pomocą sąsiedzką, zdrowiem, porządkiem, czystością i bezpieczeństwem, inicjowanie i organizowanie działań związanych z polepszeniem warunków życia mieszkańców Osiedla, informowanie mieszkańców o sprawach związanych z Osiedlem. W Poznaniu wygląda to tak, że radni z poszczególnych dzielnic, w imieniu mieszkańców, mogą zgłaszać do Rady Miasta i prezydenta postulaty oraz wnioski. Rada osiedla ma także wpływ na wszystkie projekty samorządowców dotyczące poszczególnych dzielnic i ich mieszkańców, może współ-

organizować i wspierać inicjatywy mające poprawić warunki życia mieszkańców osiedla, oceniać sposób prowadzenia przez miasto inwestycji i przedsięwzięć. Co ważne, dla mieszkańców poszczególnych dzielnic, lokalni radni mają wpływ na ustalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i mogą współuczestniczyć w tworzeniu budżetu miasta z uwzględnieniem potrzeb poszczególnych osiedli.

Wyciąg ze statutu Miasta Poznania

Uchwała nr X/50/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Poznania oraz Uchwała nr LVIII/614/IV/2004 Rady Miasta Poznania z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie zmiany Statutu Miasta Poznania.

Art. 41.

Zadaniem osiedla jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. W szczególności do zadań osiedla należy dbałość o:

1) ład przestrzenny;

- 2) porządek i bezpieczeństwo;**
- 3) lokalne drogi, chodniki i parkingi;**
- 4) lokalną infrastrukturę techniczną;**
- 5) mienie Miasta znajdujące się na terenie osiedla;**
- 6) stan środowiska i przyrody;**
- 7) zakres usług świadczonych na terenie osiedla;**
- 8) rozwój kultury, sportu i rekreacji.**

Art. 42.

1. Do kompetencji osiedla należy w szczególności:

- 1) formułowanie pod adresem Rady i Prezydenta postulatów oraz wniosków uwzględniających potrzeby, dążenia i opinie mieszkańców;**
- 2) opiniowanie projektów przedsięwzięć dotyczących mieszkańców i terenu osiedla;**
- 3) współorganizowanie i wspieranie inicjatyw zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców osiedla;**

- 4) wyrażanie opinii o sposobie prowadzenia inwestycji i przedsięwzięć jednostek organizacyjnych Miasta na osiedlu;
- 5) dysponowanie środkami finansowymi wyodrębnionymi na potrzeby osiedla w budżecie Miasta, zgodnie z zasadami określonymi w art. 44;
- 6) współudział w tworzeniu budżetu Miasta, w części dotyczącej osiedla, w trybie określonym odrębną uchwałą Rady;
- 7) opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących osiedla.

2. W sprawach dotyczących danego osiedla, w zakresie zadań użyteczności publicznej w rozumieniu ustawy, zasiękanie opinii osiedla jest dla organów i jednostek organizacyjnych Miasta obligatoryjne.

Jednostki samorządu pomocniczego mogą być też w różny sposób finansowane (stałe dotacje, kilka metod obliczania wielkości owych dotacji, granty udzielane

w drodze konkursów), a i procent budżetu miasta przekazywany na działalność JSP może być albo nikły, albo całkiem znaczący. W Poznaniu lokalne rady osiedlowe dysponują pewnym budżetem wydzielonym z miejskiej kasy, który w całości ma być wydany na lokalne potrzeby.

Wyciąg ze statutu Miasta Poznania

Uchwała nr X/50/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Poznania oraz Uchwała nr LVIII/614/IV/2004 Rady Miasta Poznania z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie zmiany Statutu Miasta Poznania.

Art. 44.

1. Uprawnienia osiedli do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu Miasta obejmują:

- 1) dysponowanie środkami wyodrębnionymi w budżecie Miasta dla osiedli; przepis art. 43 ust. 6 stosuje się odpowiednio;
- 2) wnioskowanie o ujęcie w budżecie Miasta środków na potrzeby osiedli;

3) podejmowanie uchwał w sprawie wydatkowania środków przeznaczonych w budżecie Miasta na potrzeby osiedli.

2. W budżecie Miasta wyodrębnia się środki dla poszczególnych osiedli, na zasadach określonych w odrębnej uchwale Rady.

3. W ciągu jednego miesiąca po uchwaleniu budżetu Miasta, Prezydent przekazuje poszczególnym osiedlom informację o środkach wyodrębnionych w budżecie do ich dyspozycji oraz o środkach przeznaczonych w budżecie na inwestycje i zadania lokalne realizowane na poszczególnych osiedlach.

4. Dochody z mienia Miasta, przekazanego osiedlu do zarządzania i korzystania powiększają środki wyodrębnione w budżecie Miasta dla danego osiedla w części określonej decyzją Prezydenta o przekazaniu mienia.

5. Szczegółowe zasady planowania środków budżetowych i sprawozdawczości finansowej osiedli określa Rada w odrębnej uchwale.

Ostatniej sprawy, związanej z funkcjonowaniem JSP, nie rozstrzygają żadne przepisy prawa. Można to ogólnie nazwać czynnikiem ludzkim. Efektywność działań JSP zależy bowiem i od mieszkańców miasta, i od stosunku władz miejskich do samorządu pomocniczego. W przypadku mieszkańców chodzi nie tylko o ich chęć do uczestniczenia w pracach rad osiedli czy startowanie w wyborach do władz JSP, ale przede wszystkim o świadomość, że coś takiego jak samorząd pomocniczy istnieje, że ma pewne kompetencje, że może być pomostem między mieszkańcami a ratuszem. Jednak sam zapal mieszkańców nie wystarczy, jeśli po drugiej stronie napotkają mur obojętności, a wręcz – niechęci. To od gminy zależy bowiem, jaką swobodą działań będą się cieszyły JSP i jeśli miasto nie postara się stworzyć odpowiednich warunków (przede wszystkim określając zakres kompetencji i ustalając odpowiedni do niego sposób finansowania), to nawet najbardziej zaangażowani społecznie w końcu zrezygnują z pracy na rzecz samorządu pomocniczego.

RADA OSIEDLA OSTRÓW TUMSKI – ŚRÓDKA - ZAWADY W POZNANIU

Osiedle Ostrów Tumski – Śródka - Zawady zostało powołane na wniosek mieszkańców Uchwałą Rady Miasta Poznania z dnia 20.IV. 1999 r. nr XII/114/III/99.

To już trzecia kadencja działania Rady Osiedla Ostrów Tumski- Śródka –Zawady (2007 - 2011). Sukcesem rady jest wydawanie kwartalnika „Wokół Śródki” . Wśród wielu spraw, jakie podjęła Rada Osiedla , najważniejszym chyba było zainicjowanie działań związanych z odbudową historycznego połączenia, jakim był most łączący Śródkę z Ostrowem Tumskim. Rekonstrukcja mostu ma na celu nie tylko zaspokojenie potrzeb mieszkań-

ców tego regionu Poznania, ale również przywrócenie historycznego wyglądu tej części miasta. Z inicjatywy i środków Rady Osiedla zostało wydane opracowanie „Most Cybiński szansą dla Poznania”. Z funduszy przekazanych przez Radę Osiedla ułożono nową nawierzchnię chodnika o długości 80 m na Rynku Śródeckim i ul. Bydgoskiej. Wykonano również remont zabytkowej nawierzchni na ul. Filipińskiej. Rada Osiedla dofinansowała także budowę monitoringu Ronda Śródka.

Członkowie Rady Osiedla brali czynny udział w spotkaniach z przedstawicielami Urzędu Miasta opracowującymi program rewitalizacji dzielnicy. Ważnym jest to, że początkowo program rewitalizacji pomijał Śródkę, która dopiero dzięki staraniom Rady została uwzględniona w programie pilotażowym.

Rada Osiedla zaangażowała się także w organizację corocznych obchodów „Dnia Sąsiada” na Śródce .

Siedziba Rady Osiedla Ostrów
Tumski- Śródka –Zawady mie-
ści się w Szkole Podstawowej nr
105, przy ul. Bydgoskiej 4, 61-
127 Poznań

„Dzień Sąsiada” na Śródce w 2007 roku
Przewodniczącym Rady Osiedla
jest Gerard Cofa, a Przewodni-
cząca Zarządu Osiedla - Kamila
Andrzejewska